

E-MENTAL HEALTH: HYPE OF HULP? 13 REASONS WHY (NOT)

Tom Van Daele

WHAT'S IN A NAME?

E-HEALTH

“health services through the Internet
and related technologies ...

also a state-of-mind to improve health care
by using information and communication technology”

Eysenbach (2001)

E-MENTAL HEALTH

containerbegrip, in Vlaanderen vaak ook ‘online hulp’

“richt zich op het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën om de geestelijke gezondheidszorg te verbeteren”

BLENDED HULPVERLENING

elke mogelijke combinatie van
face-to-face & digitale tools en interventies

behandelcomponenten intensief ingezet
en nauw verweven met face-to-face behandeling

protocollair?!

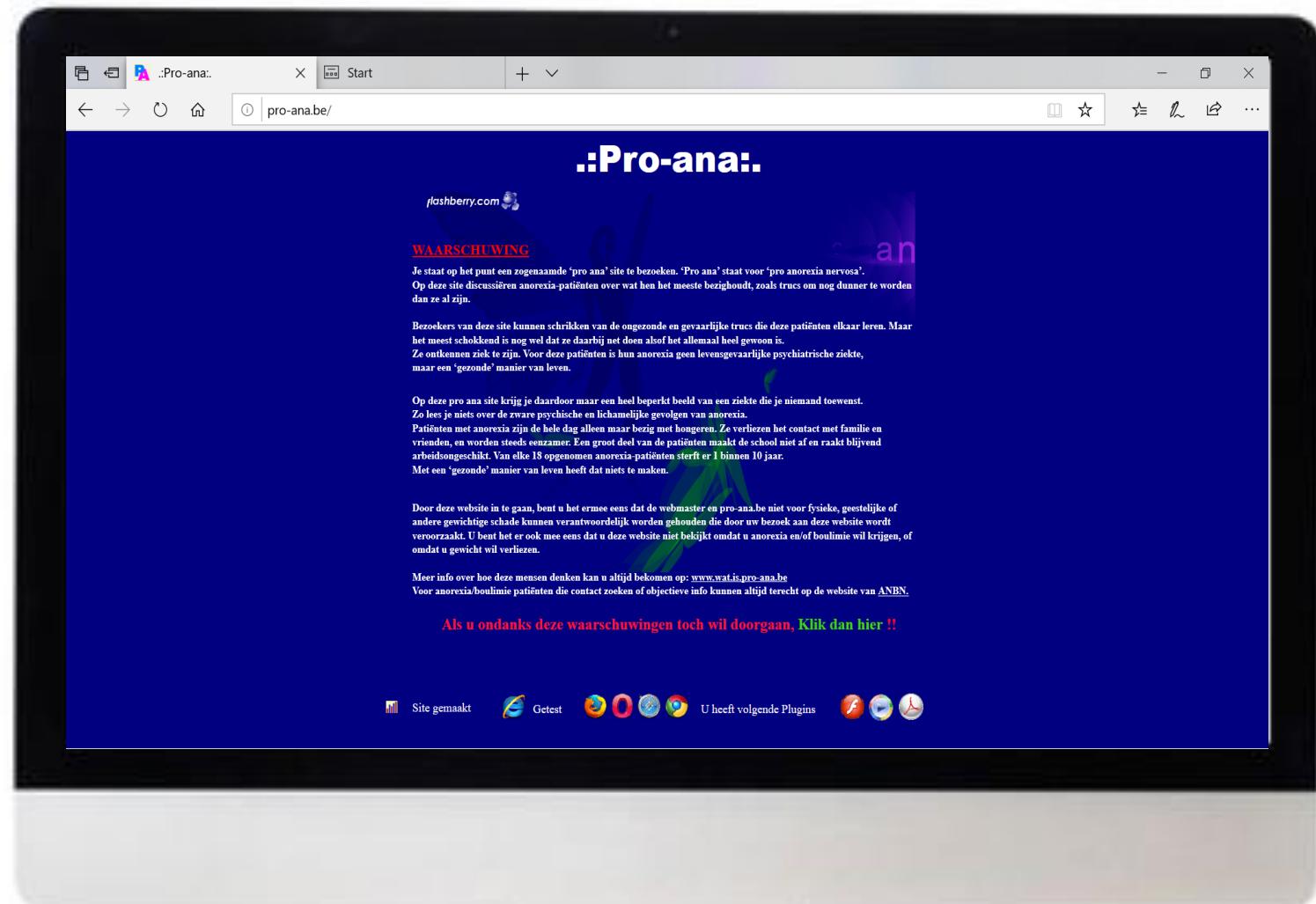
Krieger et al. (2014)

TH1RTEEN R3ASONS

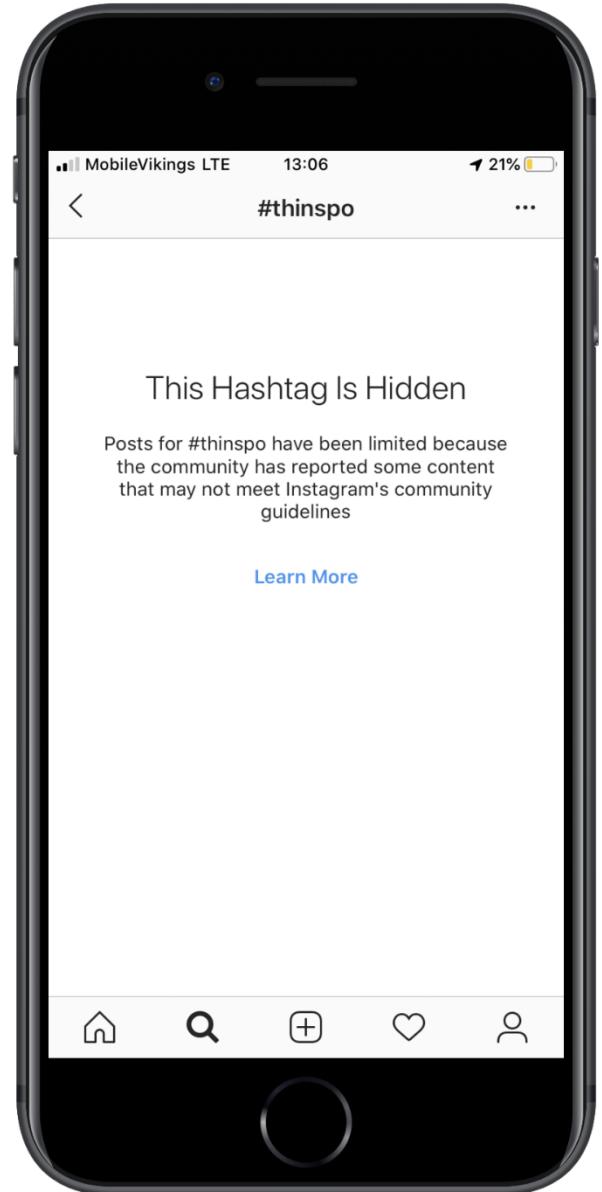
WHY

TECHNOLOGIE IS
NIET DE FACTO
EEN POSITIEF VERHAAL.

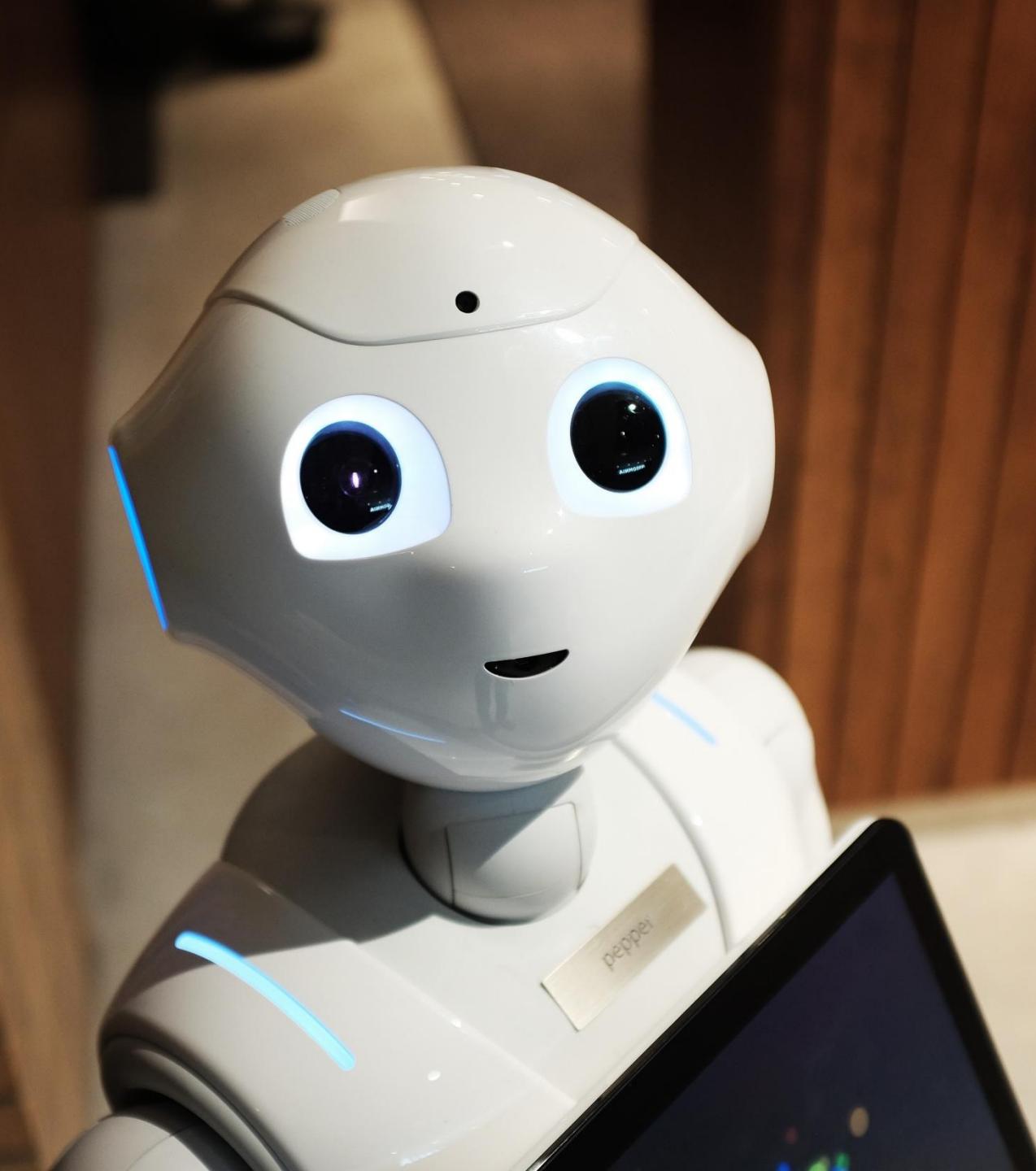

Site gemaakt Getest U heeft volgende Plugins

Norris et al. (2006)

TECHNOLOGIE
VERVANGT DE
HULPVERLENER NIET
EN KAN WERKLAST
VERHOGEN.

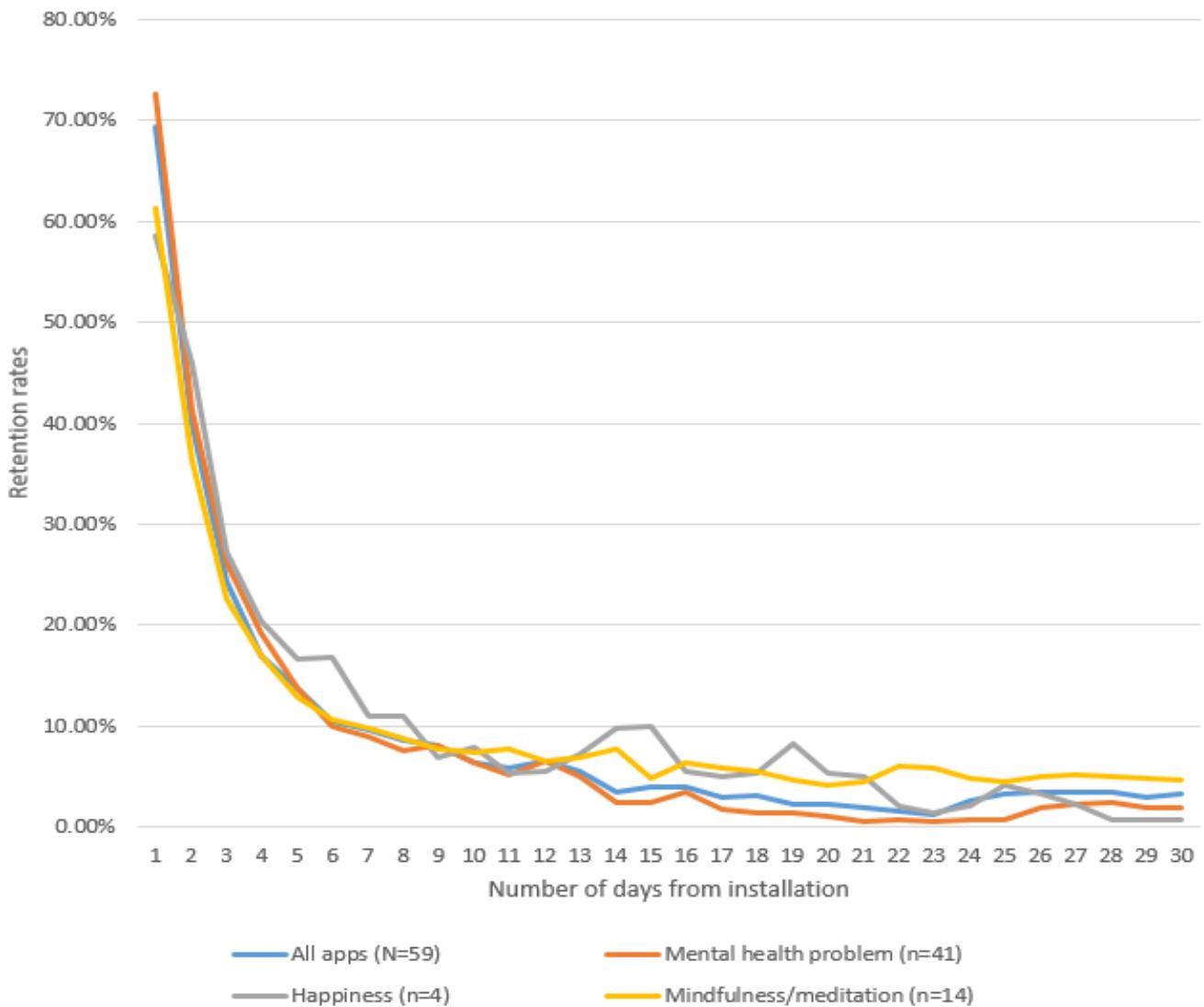
GEEN VERVANGING

“When using internet-delivered interventions in which, at least partially, there is a component of self-administration,

assure frequent pre-scheduled guidance (e.g., weekly contacts),

as empirical evidence for the effectiveness of unguided, stand-alone interventions is currently limited.”

GEEN VERVANGING

Baumel et al. (2019)

WERKLAST

blended werken: reductie behandeltijd 50 – 86%

Nederlands RIAGG in 2015

effectiviteit blended = face 2 face

tijdsinvestering blended > face 2 face

reden? suboptimale implementatie

TECHNOLOGIE IS NIET
ALTIJD GEMAKKELIJK
IN GEBRUIK.

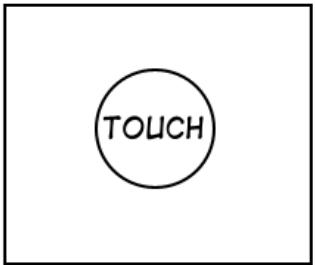
GEBRUIKGEMAK

psycholoog is meestal geen techneut,
al hebben we wel vertrouwen in ons kunnen

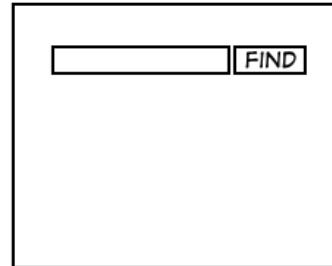
de omgeving speelt vaak
echter een grotere (negatieve) rol

GEBRUIKGEMAK

TYPICAL APPLE PRODUCT...

A GOOGLE PRODUCT...

YOUR COMPANY'S APP...

FIRST NAME: TYPE CD:
LAST NAME: TQP STAT:
SSN: VER:
ID: FT/PT: CAT CD:
PHONE 1: ... CITY:
PHONE 2: STATE:
ADDR 1: ZIP: ...
ACCT #: ORD #: O ?

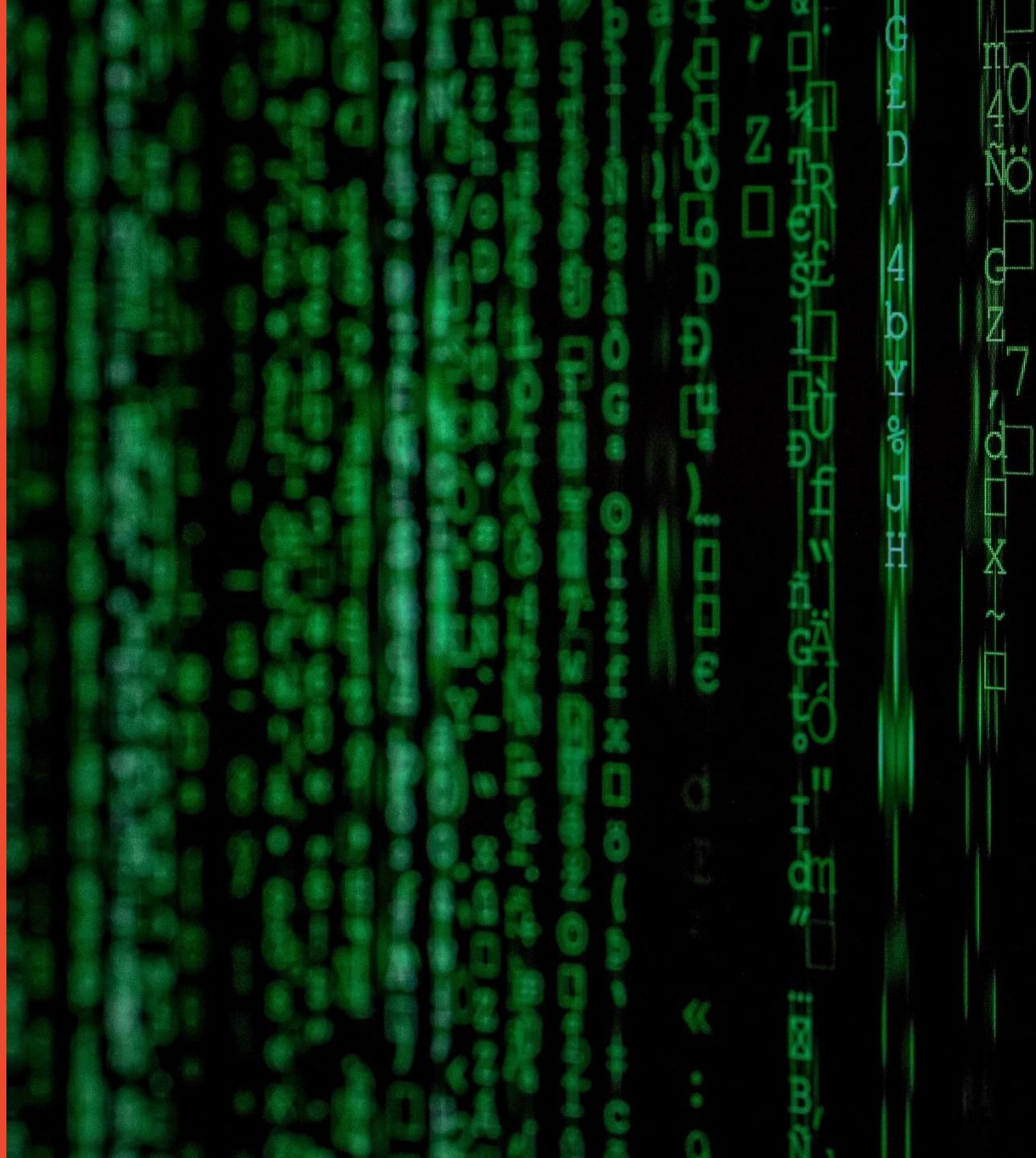
STUFFTHATHAPPENS.COM BY ERIC BURKE

GEBRUIKGEMAK

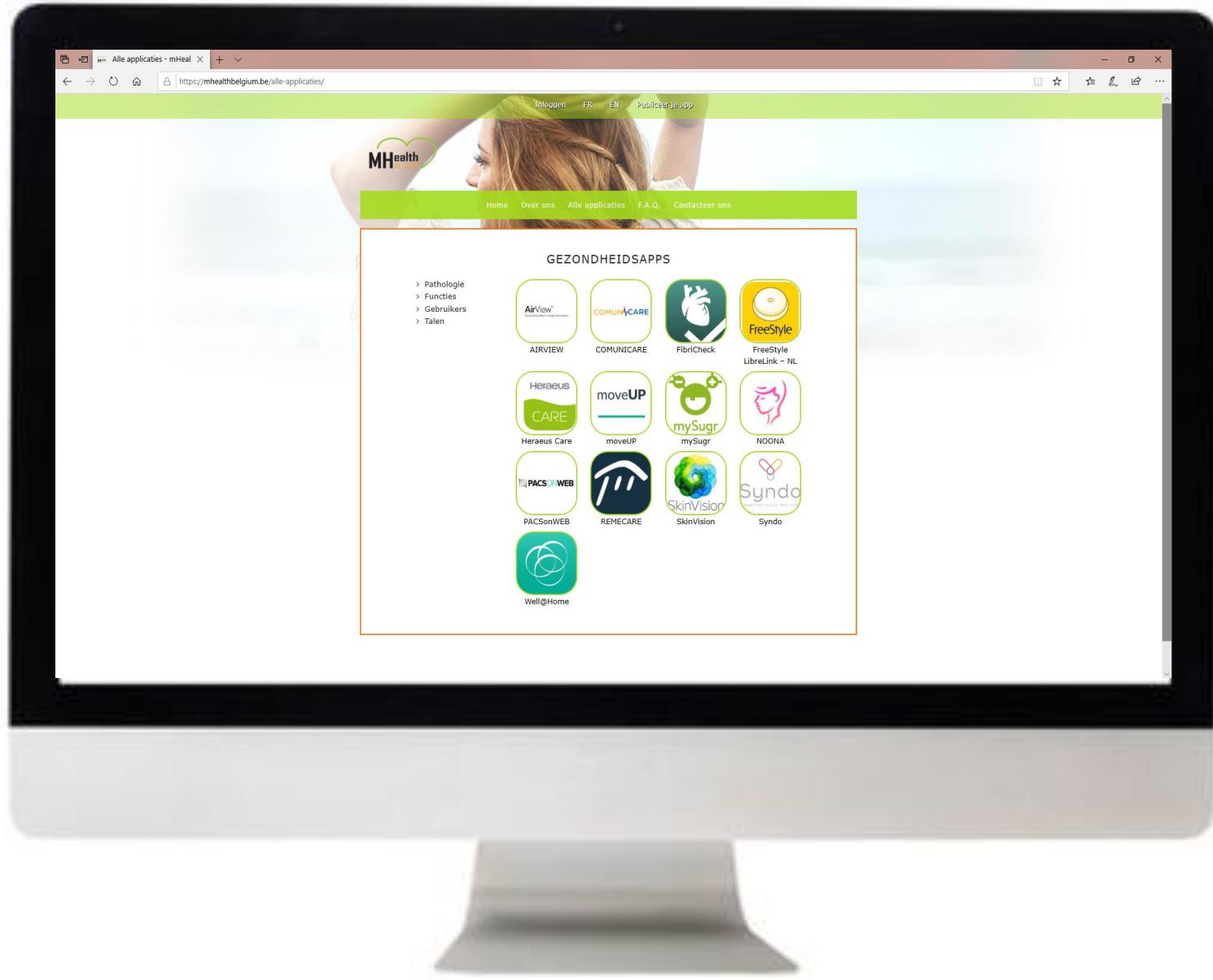
toepassingen zijn niet noodzakelijk intuïtief

“there are few examples of implementing
a combination of different design
requirements in real
world products”

DE DREMPEL IS HOOG
OM TECHNOLOGIE
TE GEBRUIKEN.

HOGE DREMPEL

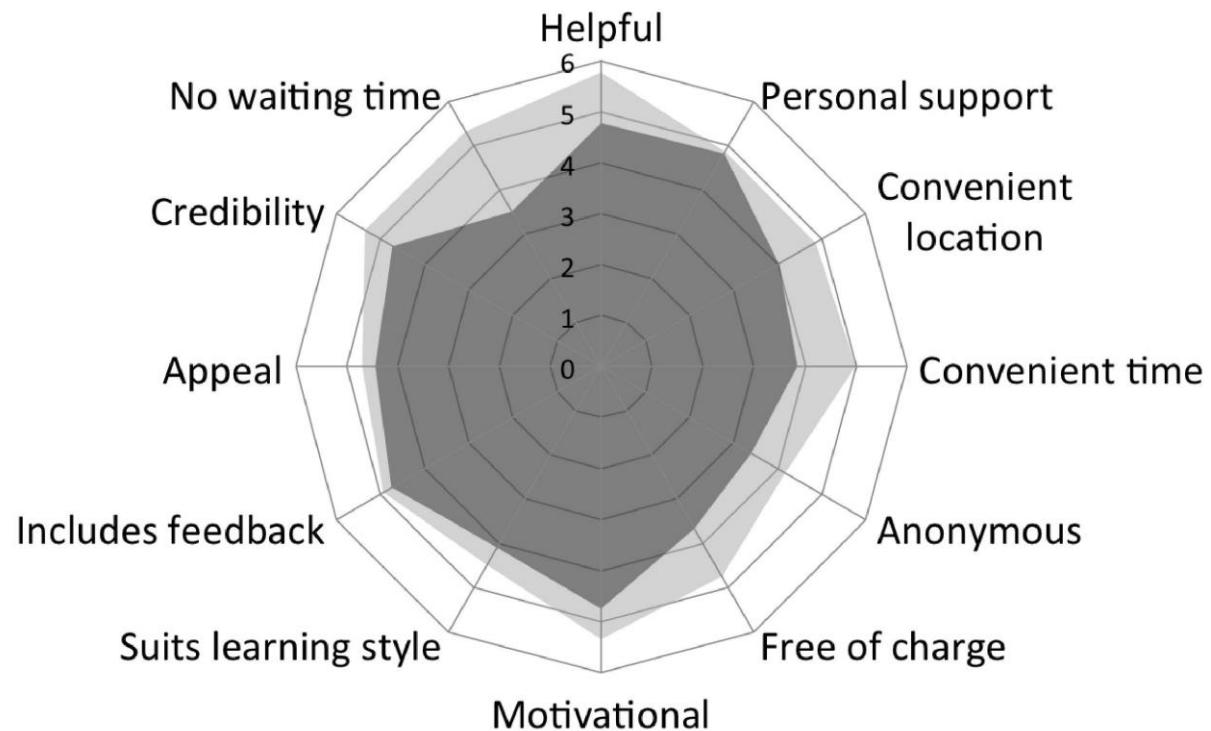

DE CLIËNT VERWACHT
EN VERKIEST GEEN
TECHNOLOGIE.

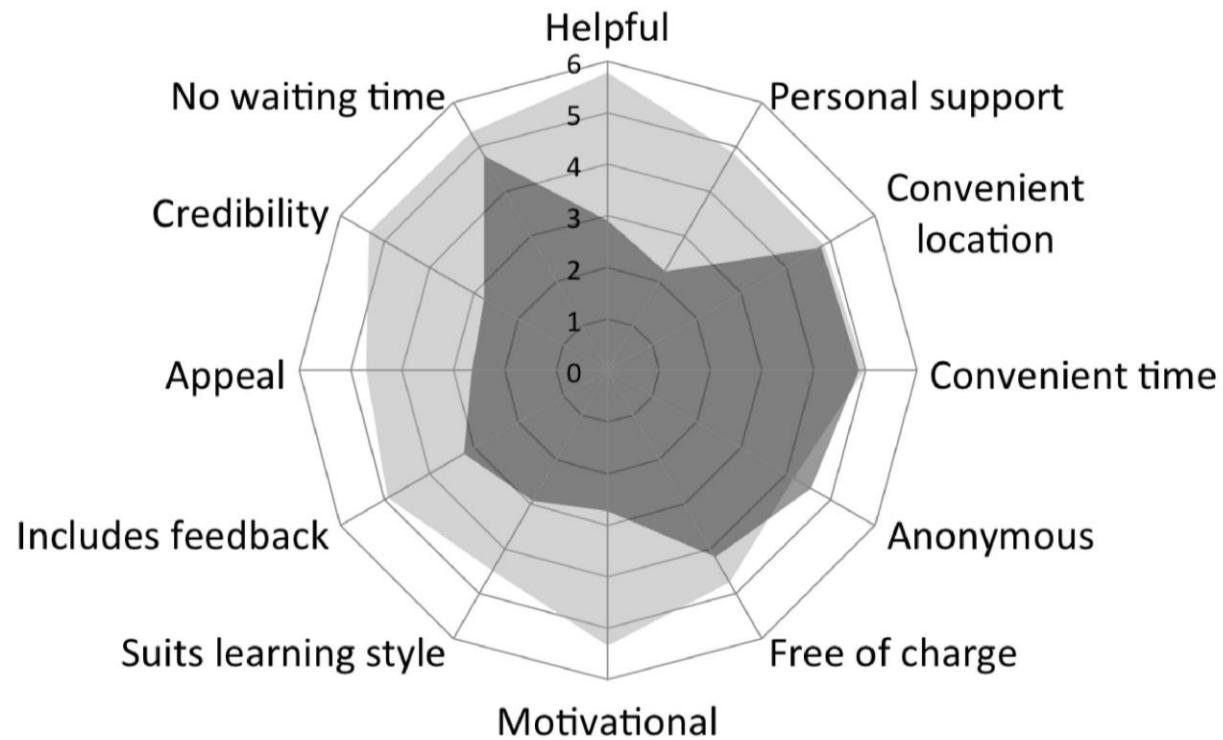
VOORKEUR

Face-to-face

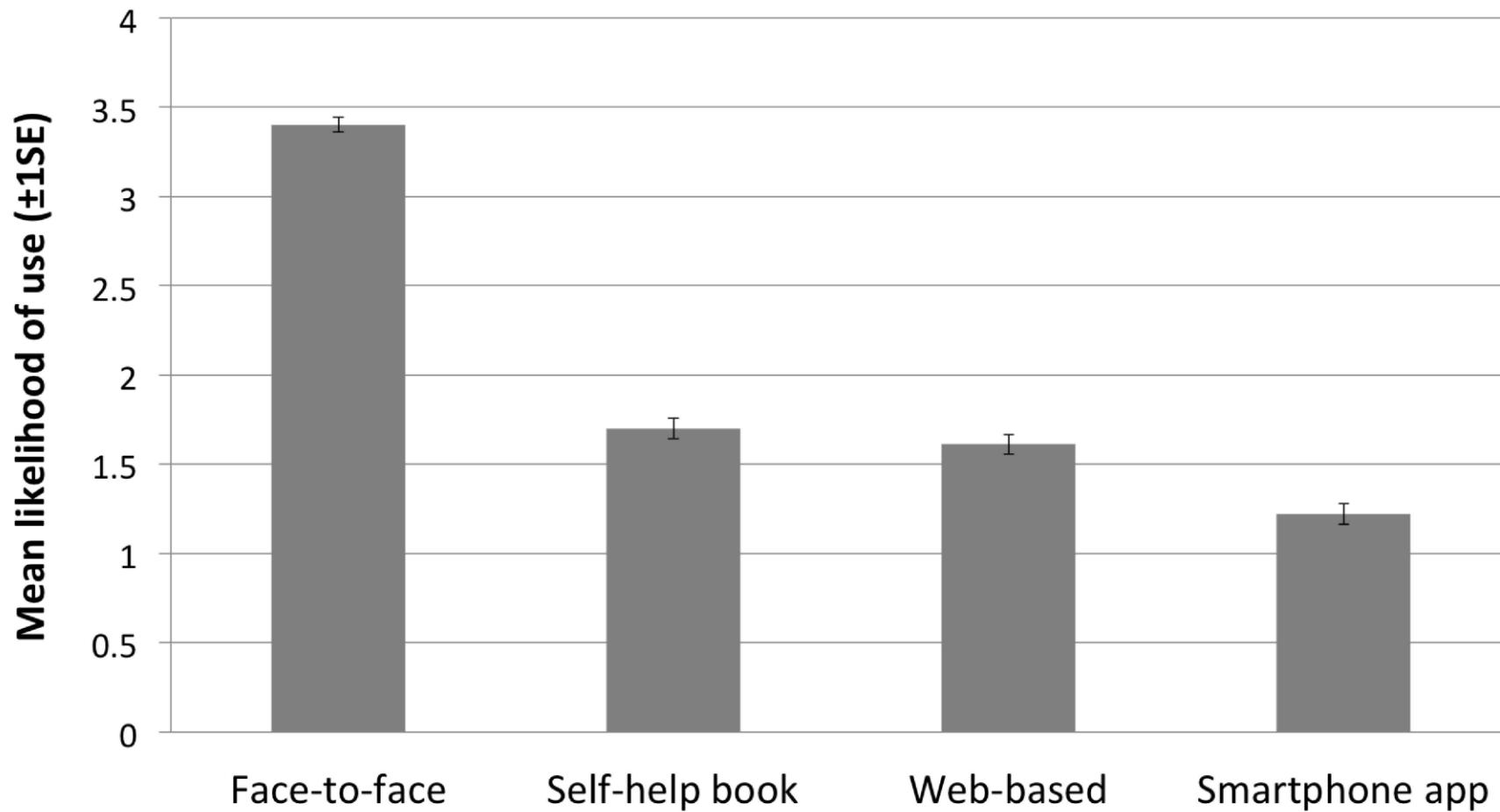

VOORKEUR

Smartphone app

VOORKEUR

- 6 Trainingseinheiten
- 4-6 Wochen
- 45 min pro Einheit
- interaktiv
- Anwendung im Alltag

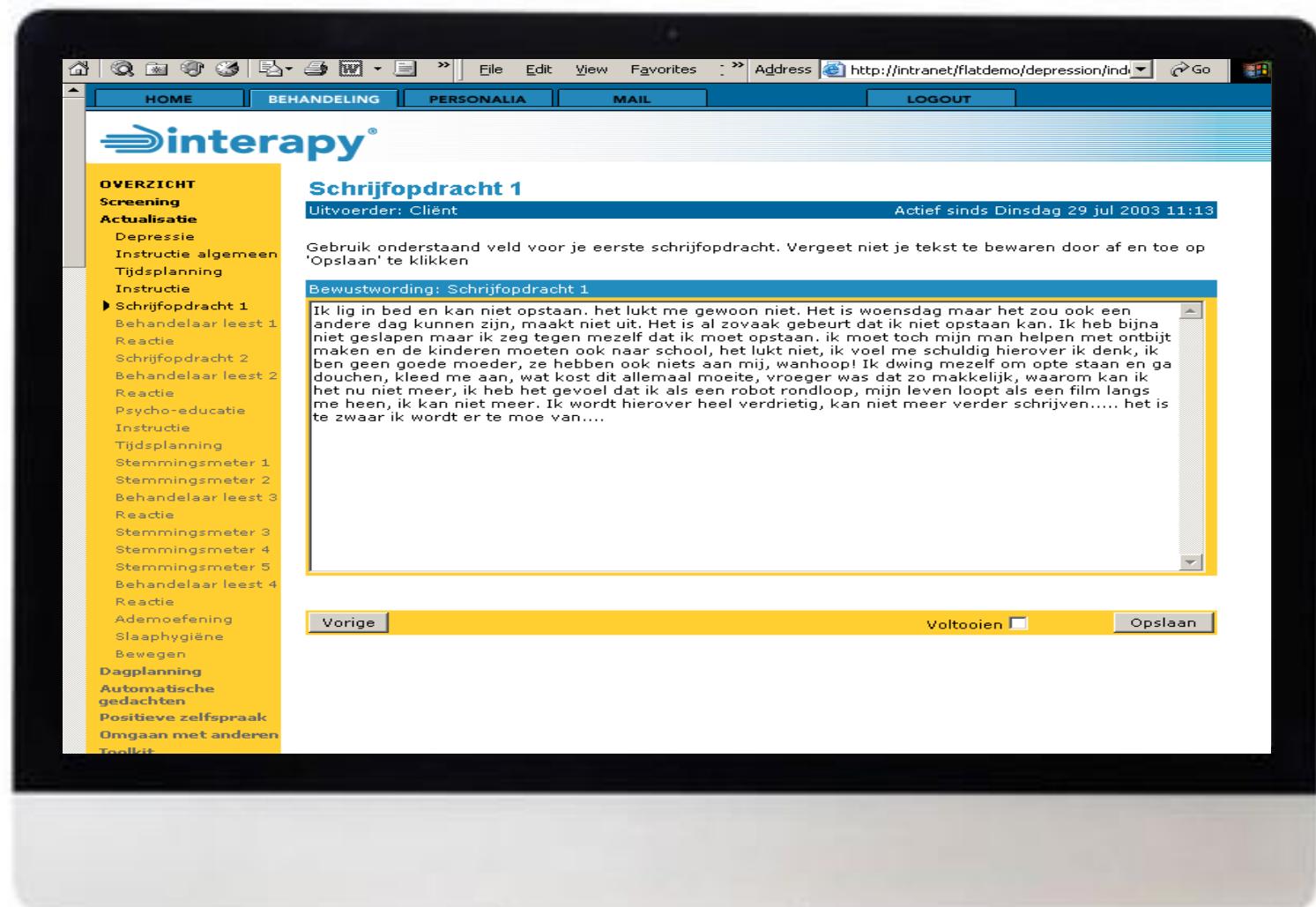

Ebert et al. (2015)

TECHNOLOGIE IS
PERSOONLIJK.

PERSOONLIJK

geen evenwaardige therapeutische alliantie,
maar zeker niet onmogelijk

hoe jonge cliënten denken dat hun
therapeut omspringt met sociale media,
voorspelt (deels!) de therapeutische alliantie

Bengtsson et al. (2015), Pagnotta et al. (2018)

TECHNOLOGIE IS MEER
DAN ENKEL
GEDRAGSTHERAPIE.

Internet-Based Psychodynamic versus Cognitive Behavioral Guided Self-Help for Generalized Anxiety Disorder: A Randomized Controlled Trial

Gerhard Andersson^{b,c} Björn Paxling^{a,b} Pie Roch-Norlund^d Gunnar Östman^d
Anna Norgren^d Jonas Almlöv^b Lisa Georén^e Elisabeth Breitholtz^d
Mats Dahlin^f Pim Cuijpers^a Per Carlbring^g Farrell Silverberg^h

^aDepartment of Clinical Psychology and EMGO Institute, Vrije Universiteit, Amsterdam, The Netherlands;

^bDepartment of Behavioural Sciences and Learning, Swedish Institute for Disability Research, Linköping University,

Linköping, ^cDivision of Psychiatry, Department of Clinical Neuroscience, Karolinska Institutet, and ^dDepartment
of Psychology, Stockholm University, Stockholm, ^eDepartment of Psychology, Uppsala University, Uppsala,

^fPsykologpartners, Linköping, and ^gDepartment of Psychology, Umeå University, Umeå, Sweden; ^hPhiladelphia
School of Psychoanalysis and Private Practice, Philadelphia, Pa., USA

Intro

https://depressiehulp.be/zelfhulp/programma/relatiepatroon/intro

Depressiehulp
Online zethulp

HOME Weekplanner Stemningsmeter Berichten Afmelden

MUIN RELATIES

Relatiepatroon

- > Intro
- > Relatiestijl
- > Zelfbeeld
- > Beeld anderen
- > Patroon en depressie

Veranderen?

- > Voor- en nadelen
- > Veranderen

Intro

Onze relaties zijn erg belangrijk voor hoe we ons voelen. Problemen in relaties kunnen mee de oorzaak zijn van depressieve gevoelens of deze in stand houden.

Maar evenezer kunnen relaties ervoor zorgen dat we de problemen op dit moment beter begrijpen en dat we aan een oplossing kunnen werken. Wanneer we ons namelijk verbonden en gesteund voelen door anderen, dan vallen problemen ons minder zwaar. We putten kracht uit het feit dat we er niet alleen voor staan.

Relaties met anderen zijn echter **niet eenvoudig**. Conflicten en misverstanden zijn onvermijdelijk. Relaties zijn dus vaak **'hard werken'**.

In deze module willen we stilstaan bij hoe jij in een relatie staat. **Zit daar een patroon in? Iets dat teken terugkeert in verschillende relaties? En mogelijk een rol speelt bij depressieve klachten?**

[Hoe ontstaat een relatiepatroon?](#)

In dit thema ga je je relaties met anderen vanuit 4 invalshoeken bekijken:

- > **Welke houding neem ik meestal aan in relaties?**: je gedrag of je relatiestijl
- > **Hoe zie je jezelf?**: wat denk of zeg je over jezelf (bijvoorbeeld: 'ik ben te veleisend')
- > **Hoe denk je dat anderen jou zien?**: je voorstelling van wat anderen over jou denken (bijvoorbeeld: 'ik ga ervan uit dat anderen me afwijzen')
- > **Wat voel je hierbij?** (bijvoorbeeld 'als ik te veleisend ben en anderen wijzen me af, voel ik me kwaad en verdrietig')

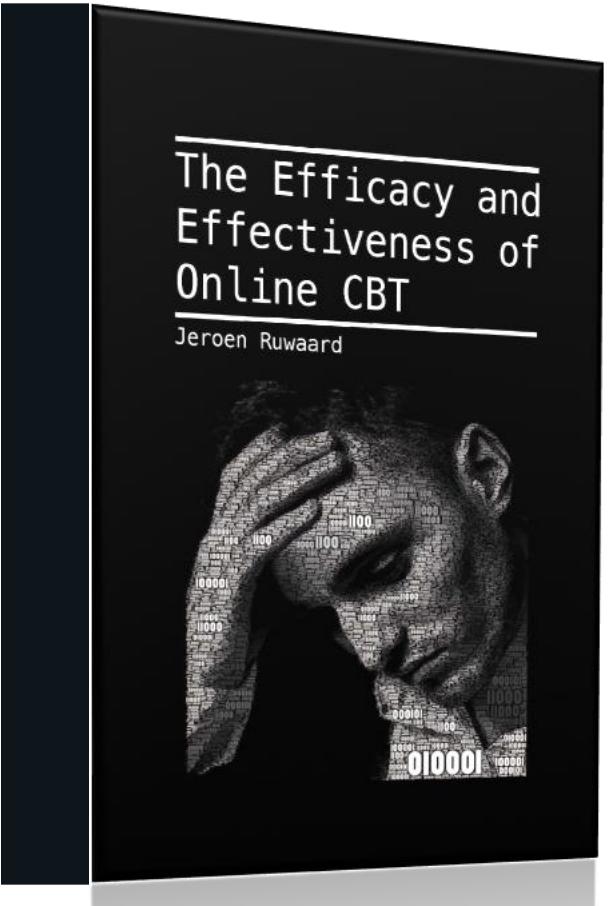
[Lees een voorbeeld van Marc](#)

VOLGENDE

TECHNOLOGIE IS
ONDERBOUWD.

ONDERBOUWD

PTSS
depressie
paniekstoornis
boulemische symptomen

Ruwaard (2013)

ONDERBOUWD

online begeleide zelfhulp:
sterkste evidentie voor angst- en stemmingsstoornissen

ook meta-analyses

- PTSS
- slaapstoornissen
- eetstoornissen
- pijn
- middelenmisbruik

& RCTs voor

- OCS
- psychose
- tinnitus
- suicidaal gedrag
- ...

NIEUWE TECHNOLOGIE
IS ONDERBOUWD.

ONDERBOUWD

Pergamon

Behav. Res. Ther. Vol. 34, No. 5/6, pp. 477-481, 1996

Copyright © 1996 Elsevier Science Ltd

Printed in Great Britain. All rights reserved

0005-7967/96 \$15.00 + 0.00

0005-7967(96)00007-1

SHORTER COMMUNICATIONS

Virtual reality exposure therapy in the treatment of fear of flying: a case report

BARBARA OLASOV ROTHBAUM¹*, LARRY HODGES², BENJAMIN A. WATSON²,
G. DREW KESSLER² and DAN OPDYKE³

¹*Department of Psychiatry and Behavioral Sciences, Emory University School of Medicine, The Emory Clinic, 1365 Clifton Road, Atlanta, GA 30322, U.S.A.*, ²*Georgia Institute of Technology, Georgia, U.S.A.*,

³*Georgia State University, Georgia, U.S.A.*

(Received 6 January 1996)

Rothbaum et al. (1996)

1

Lamp

Speakers

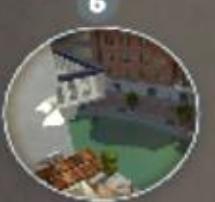
Clouds

Spot

Felix

Storm

Letters

Action!

Press here
to proceed

Exit VR
environment

2

Lamp

Speakers

Clouds

Spot

Felix

Storm

Letters

Action!

Press here
to proceed

Exit VR
environment

ONDERBOUWD

Research

JAMA Psychiatry | Original Investigation

Effectiveness of Self-guided App-Based Virtual Reality Cognitive Behavior Therapy for Acrophobia A Randomized Clinical Trial

Tara Donker, PhD; Ilja Cornelisz, PhD; Chris van Klaveren, PhD; Annemiek van Straten, PhD; Per Carlbring, PhD;
Pim Cuijpers, PhD; Jean-Louis van Gelder, PhD

Donker et al. (2018)

TECHNOLOGIE HOEFT
NIET KOSTELIJK TE ZIJN.

GRATIS?

gratis bestaat zelden,
maar het betaalmiddel varieert

overheidsinitiatieven: al betaald
onderzoek: betalen met data
andere initiateven? zelden altruïsme → data

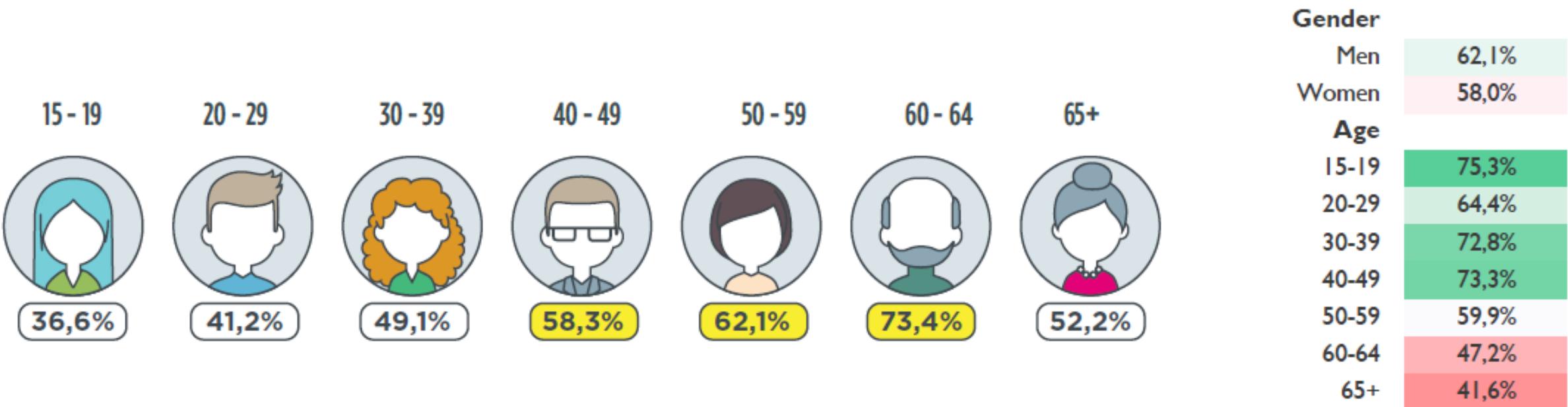
TECHNOLOGIE IS ER
NIET ALLEEN VOOR
JONGEREN.

NIET ALTIJD VOOR JONGEREN

NIET ALLEEN VOOR JONGEREN

iPad gebruik

Vanhaelewyn et al. (2016); Vanhaelewyn & Demarez (2018)

NIET ALLEEN VOOR JONGEREN

www.nature.com/scientificreports/

SCIENTIFIC REPORTS

OPEN

Acceptance of immersive head-mounted virtual reality in older adults

Received: 21 June 2018

Accepted: 1 March 2019

Published online: 14 March 2019

Hanne Huygelier ¹, Brenda Schraepen ¹, Raymond van Ee ^{1,2,3}, Vero Vanden Abeele ⁴ & Céline R. Gillebert ^{1,5}

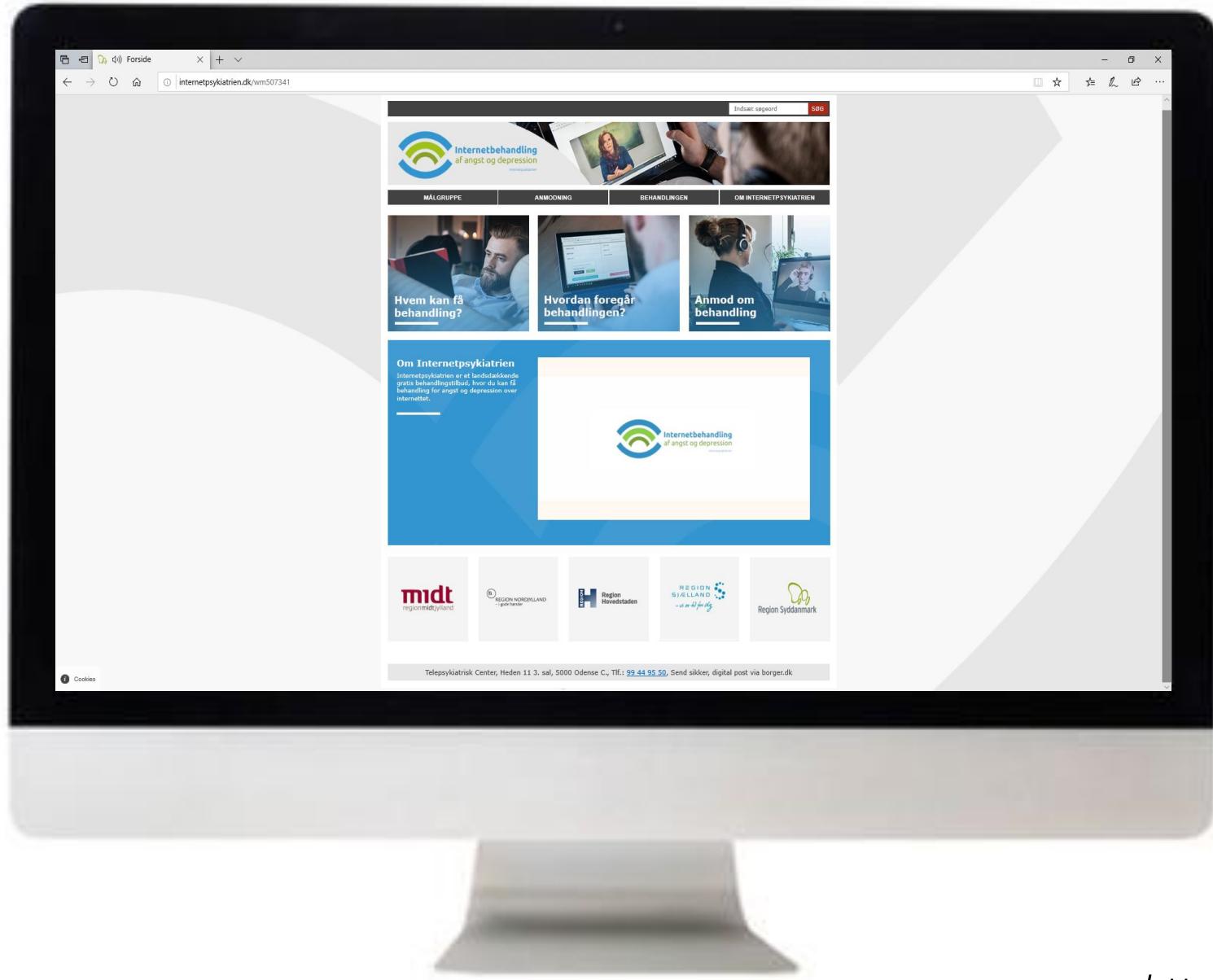
Huygelier et al. (2019)

NIET ALLEEN VOOR JONGEREN

TECHNOLOGIE IS IN
TE PASSEN IN DE
REGULIERE WERKING.

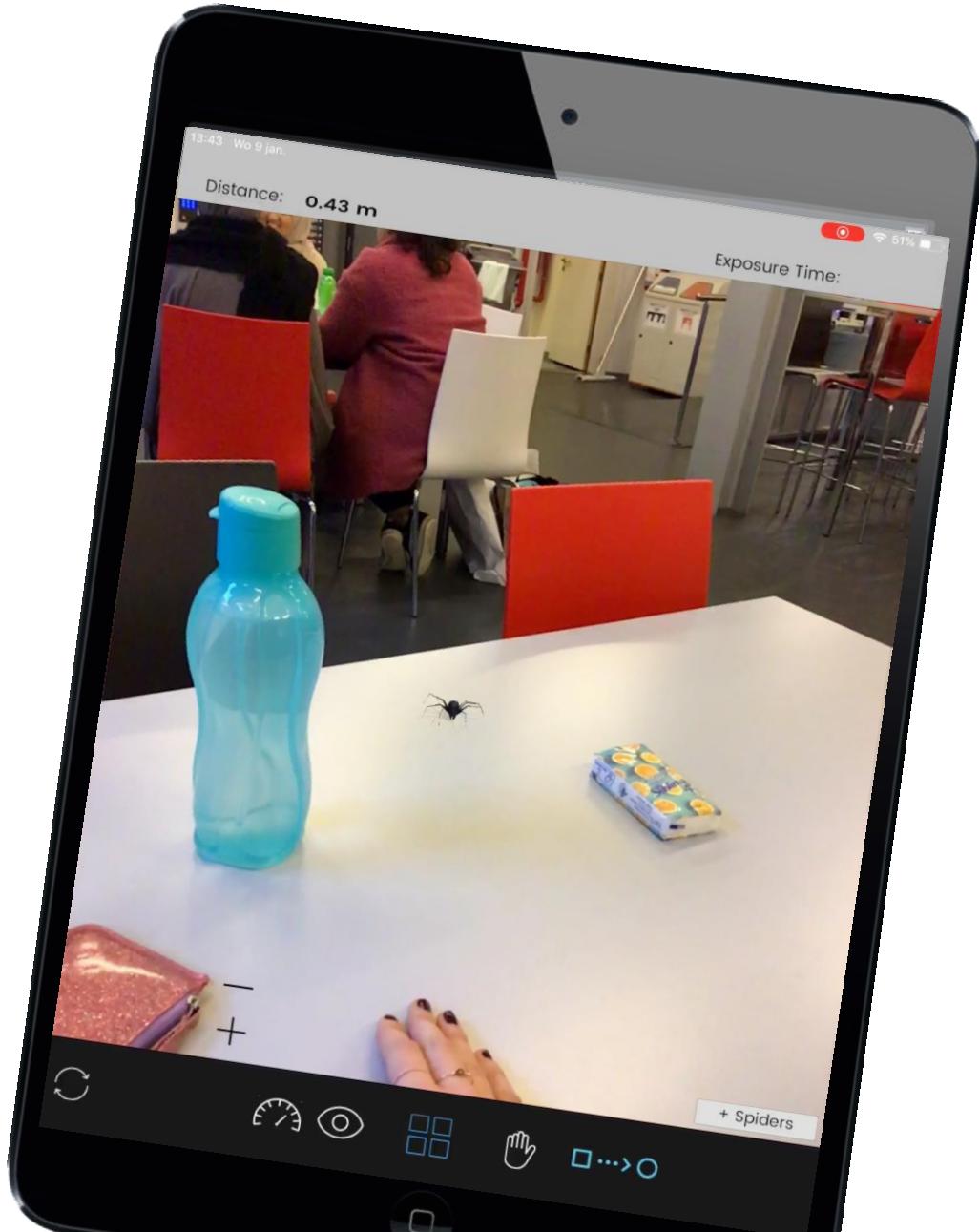

<http://internetpsykiatrien.dk>

INPASBAAR

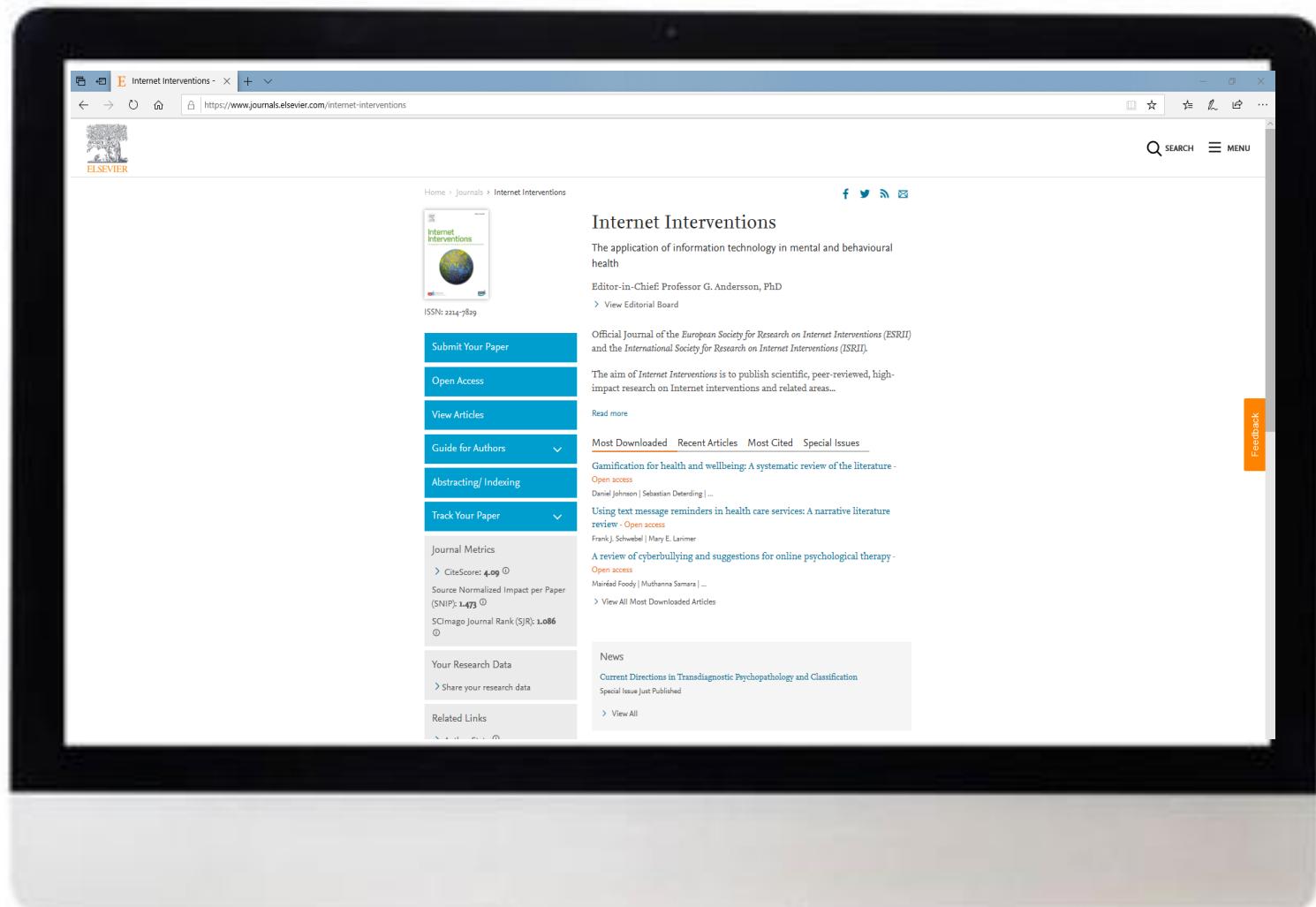
augmented reality

tussenstap
bij exposuretherapie
voor dierfobieën

TECHNOLOGIE IS NIET
ENKEL EEN VERHAAL
VAN TECHNEUTEN.

www.journals.elsevier.com/internet-interventions

NIET ALLEEN TECHNEUTEN

gedreven psychologen in Vlaanderen

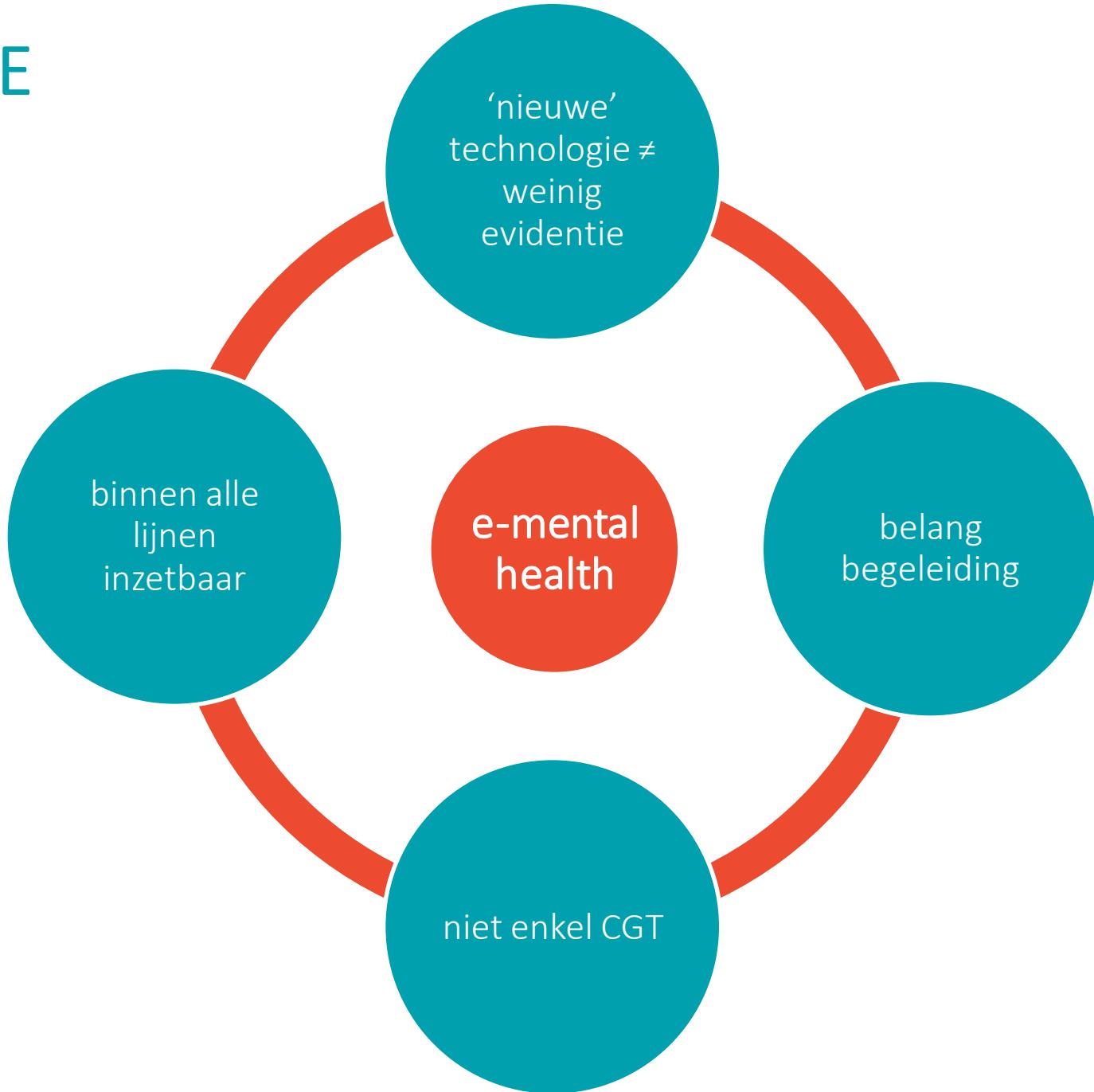
individueel

in groepspraktijken

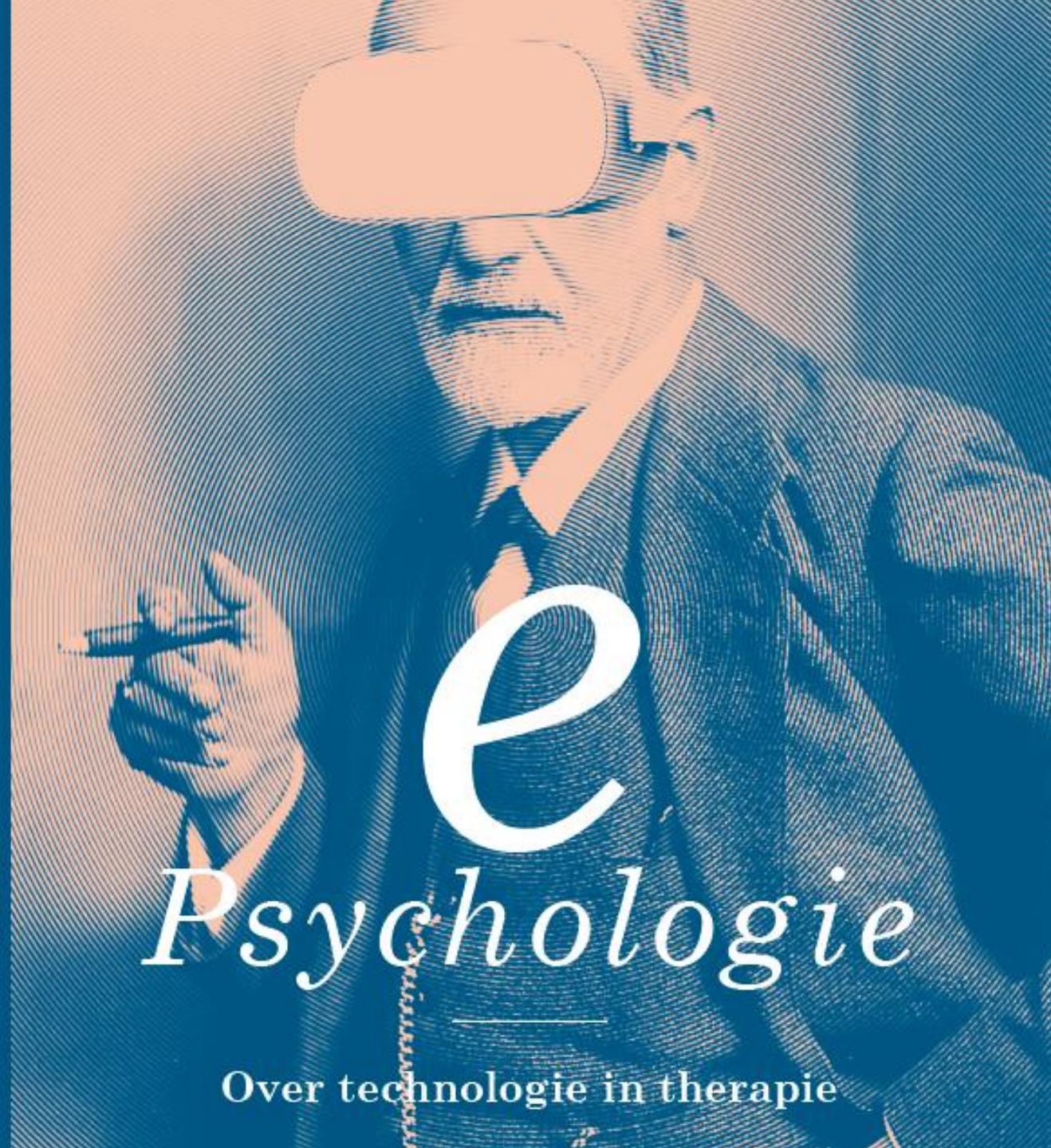
binnen (G)GZ-organisaties

exploreren opportunistisch & doordacht gebruik van technologie

IN CONCLUSIE

Ebert et al. (2018)

e *Psychologie*

Over technologie in therapie

DECEMBER 2019
BESCHIKBAAR BIJ
ACADEMIA PRESS

@TOMVANDAELE
TOM.VANDAELE@THOMASMORE.BE

REFERENTIES

- Andersson, G., Paxling, B., Roch-Norlund, P., Östman, G., Norgren, A., Almlöv, J., ... & Carlbring, P. (2012). Internet-based psychodynamic versus cognitive behavioral guided self-help for generalized anxiety disorder: a randomized controlled trial. *Psychotherapy and psychosomatics*, 81(6), 344-355.
- Aryana, B., Brewster, L., & Nocera, J. A. (2018). Design for mobile mental health: an exploratory review. *Health and Technology*, 1-24. doi:10.1007/s12553-018-0271-1
- Baumel A., Muench F., Edan S., Kane J. M. (2019). Objective User Engagement With Mental Health Apps: Systematic Search and Panel-Based Usage Analysis. *J Med Internet Res*, 21(9), e14567. doi:10.2196/14567
- Bengtsson, J., Nordin, S., & Carlbring, P. (2015). Therapists' experiences of conducting cognitive behavioural therapy online vis-à-vis face-to-face. *Cognitive behaviour therapy*, 44(6), 470-479.
- Donker, T., Cornelisz, I., Van Klaveren, C., Van Straten, A., Carlbring, P., Cuijpers, P., & van Gelder, J. L. (2019). Effectiveness of self-guided app-based virtual reality cognitive behavior therapy for acrophobia: a randomized clinical trial. *JAMA psychiatry*.
- Ebert, D. D., Berking, M., Cuijpers, P., Lehr, D., Pörtner, M., & Baumeister, H. (2015). Increasing the acceptance of internet-based mental health interventions in primary care patients with depressive symptoms. A randomized controlled trial. *Journal of affective disorders*, 176, 9-17.
- Ebert, D. D., Van Daele, T., Nordgreen, T., Karekla, M., Compare, A., Zarbo, C., ... & Kaehlke, F. (2018). Internet-and mobile-based psychological interventions: applications, efficacy, and potential for improving mental health. *European Psychologist*.
- Huygelier, H., Schraepen, B., van Ee, R., Abeele, V. V., & Gillebert, C. R. (2019). Acceptance of immersive head-mounted virtual reality in older adults. *Scientific reports*, 9(1), 4519.
- Musiat, P., Goldstone, P., & Tarrier, N. (2014). Understanding the acceptability of e-mental health-attitudes and expectations towards computerised self-help treatments for mental health problems. *BMC psychiatry*, 14(1), 109.

REFERENTIES

- Norris, M. L., Boydell, K. M., Pinhas, L., & Katzman, D. K. (2006). Ana and the Internet: A review of pro-anorexia websites. *International Journal of Eating Disorders*, 39(6), 443-447. doi:10.1002/eat
- Pagnotta, J., Blumberg, F. C., Ponterotto, J. G., & Alvord, M. K. (2018). Adolescents' perceptions of their therapists' social media competency and the therapeutic alliance. *Professional Psychology: Research and Practice*, 49(5-6), 336-344. doi:10.1037/pro0000219
- Robinson, J., Cox, G., Bailey, E., Hetrick, S., Rodrigues, M., Fisher, S., & Herrman, H. (2016). Social media and suicide prevention: a systematic review. *Early intervention in psychiatry*, 10(2), 103-121. doi:10.1111/eip.12229
- Rothbaum, B. O., Hodges, L., Watson, B. A., Kessler, G. D., & Opdyke, D. (1996). Virtual reality exposure therapy in the treatment of fear of flying: A case report. *Behaviour Research and Therapy*, 34(5-6), 477-481.
- Ruwaard, J. J. (2013). *The efficacy and effectiveness of online CBT*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam
- Schrauwen, E., Kalkan, S., Daniëls, N., Jacobs, N., & Van Daele, T. (2015, mei). *Technology in clinical practice: perceptions & attitudes of mental health professionals*. Poster gepresenteerd op de jaarlijkse meeting van de Belgian Association for Psychological Sciences, Brussel, België.
- Stoyanov, S. R., Hides, L., Kavanagh, D. J., Zelenko, O., Tjondronegoro, D., & Mani, M. (2015). Mobile app rating scale: a new tool for assessing the quality of health mobile apps. *JMIR mHealth and uHealth*, 3(1), e27.
- Van Daele, T., & Van Assche, E. (2019). Blended therapie: een basis voor betere zorg?. *GZ-Psychologie*, 11(1), 24-29.
- Vanhaelewyn, B., Pauwels, G., De Wolf, P., Accou, T. & De Marez, L. (2016). *Digimeter. Measuring digital media trends in Flanders*. Ghent, Belgium: iMinds.
- Vanhaelewyn, B. & Demarez, L. (2018). *Imec digimeter 2017. Measuring digital trends in Flanders*. Ghent, Belgium: imec.

AFBEELDINGEN

- slide 7: Photo by stockcatalog Flickr via Compfightcc
- slide 17: Photo by Markus Spiske temporausch.com from Pexels
- slide 20: Photo by Skitterphoto from Pexels
- slide 36: Photo by The Sensorama Machine, Wikimedia Commons
- slide 42: Photo by "Kindle and Coffee" (CC BY-NC-ND 2.0) by margaretsdad
- slide 43: Photo by Tracy Le Blanc from Pexels